

Zimbabwe: Forhold for opposisjonelle, demonstranter og myndighetskritikere - etter juli 2018

- Myndighetenes reaksjon på demonstrasjoner og voldsbruk mot demonstranter
- Forhold for opposisjonelle og andre myndighetskritikere

Bakgrunn

Politisk situasjon

Zimbabwe African National Union – Patriotic Front (ZANU-PF) har dominert Zimbabwes politikk siden landets uavhengighet i 1980, delvis ved å slå hardt ned på politisk opposisjon og andre meningsmotstandere (Freedom House 2021).

I november 2017 ble Robert Mugabe fra ZANU-PF tvunget til å gå av som president, etter å ha sittet med makten i 37 år. Dette skjedde etter en stor splittelse innad i ZANU-PF om hvem som skulle etterfølge Mugabe som president. Striden sto om etterfølgeren skulle være Mugabes ektefelle Grace, eller visepresident Emmerson Mnangagwa. Mnangagwa ble sparket av Mugabe i november 2017, samtidig som Mugabe begynte å kvitte seg med Mnangagwas støttespillere i ZANU-PF. En militær intervensjon samme måned resulterte i Mugabes avgang (DFAT 2019, s. 8-9). Dette førte til optimisme og håp om en ny start, der en ny president ville styre Zimbabwe i en mer demokratisk retning og med færre menneskerettsbrudd.

I et omstridt presidentvalg i juli 2018 vant Emmerson Mnangagwa fra ZANU-PF over Nelson Chamisa fra det største opposisjonspartiet, *Movement for Democratic Change (MDC)* (DFAT 2019, s. 9). Få dager etter valget ble Mnangagwa utpekt av landets valgkommisjon som vinner av valget med 50,8 prosent av stemmene. Opposisjonspartier og sivilsamfunnsorganisasjoner kritiserte sterkt valgets gjennomføring og troverdighet. Til tross for at det internasjonale samfunnet var enige i at det var en rekke feil og mangler ved valgprosessen, har de likevel anerkjent resultatet (DFAT 2019, s. 17-18). Dagens president i Zimbabwe,

Emmerson Mnangagwa, ble i 2018 valgt for en femårsperiode (U.S. Department of State 2021, s. 1).

Presidenten i Zimbabwe er både stats- og regjeringsoverhode og øverstkommanderende for forsvaret. Presidenten har også makt til å utrope nyvalg, bestemme utplassering av forsvarsstyrken, erklære krig og fred og erklære unntakstilstand i hele eller deler av landet (DFAT 2019, s. 16).

Generell sikkerhets- og menneskerettighetssituasjon

Zimbabwe har i lang tid vært preget av økonomisk og politisk ustabilitet, noe som påvirker både sikkerhets- og menneskerettighetssituasjonen i landet. Når det har vært demonstrasjoner mot korrupsjon, og andre økonomiske og politiske forhold, har disse ofte blitt voldelige. Videre har høy arbeidsledighet, og mangel på blant annet mat og drivstoff, bidratt til mye kriminalitet. Væpnede ran, overgrep og vold er utbredt, spesielt i urbane områder. Det forekommer også regelmessig politisk motivert vold mellom rivaliserende politiske fraksjoner og/eller sikkerhetstjenesten. I tillegg skal vold innad i de politiske partiene ZANU-PF og MDC ha økt betydelig de siste årene (DFAT 2019, s. 19-20).

Da Emmerson Mnangagwa hadde vært president i ett år, i august 2019, uttalte Amnesty International at menneskerettigheter har blitt systematisk og brutalt slått ned på under Mnangagwas ledelse (Amnesty 2019f). Ifølge en EU-rapport om menneskerettigheter og demokrati i verden, har det vært en kraftig økning i rapporterte menneskerettighetsbrudd i Zimbabwe siden januar 2019 (EU 2020, s. 165-166).

Myndighetenes reaksjoner på demonstrasjoner – bruk av vold og arrestasjoner

Under Mugabes ledelse sto ZANU-PF bak harde og ofte voldelige angrep på den politiske opposisjonen, kritiske medier og andre kilder til dissens. Etter at Emmerson Mnangagwa tok over som president har undertrykkelsen økt, trolig for å konsolidere de nye makthavernes autoritet (Freedom House 2021).

I denne responsen omtales noen hendelser som har funnet sted etter at Emmerson Mnangagwa ble president i 2018, der demonstrasjoner eller planlagte demonstrasjoner har blitt slått ned på og demonstranter har blitt utsatt for vold. De som har demonstrert, eller har planlagt å gjøre det, er både politisk opposisjonelle, sivilsamfunnsaktivister, menneskerettighetsforkjempere og andre som protesterer mot ulike samfunnsforhold som korrupsjon, prisstigning, fattigdom og matmangel. Demonstrantene er dermed ikke nødvendigvis politiske opposisjonelle, men kan være personer som er opptatt av menneskerettigheter, humanitære forhold og levekår. Felles for dem er at de blir oppfattet som kritikere av myndighetene.

Gjennomgangen i det følgende er ikke uttømmende, men gir et bilde av myndighetenes reaksjoner på demonstrasjoner etter Mugabes regjeringstid.

I forbindelse med valg i juli 2018

Ved presidentvalget den 30. juli 2018 var det lite vold i forkant, samt på selve valgdagen. I etterkant var det demonstrasjoner i hovedstaden Harare (DFAT 2019, s. 17; HRW 2018). Ifølge Human Rights Watch ble hundrevis av soldater og opprørspoliti utplassert over hele byen, og soldatene som patruljerte til fots skal vilkårlig ha slått alle rundt seg (HRW 2018).

I begynnelsen av august ble seks ubevæpnede demonstranter drept av politi og soldater i Harare, mens en syvende døde av skader noe senere. Dusinvis ble skadet (DFAT 2019, s. 17; HRW 2018). Ifølge Amnesty ble flere enn 60 personer arrestert da myndighetene i dagene etter valget aksjonerte mot tilhengere av *Movement for Democratic Change* (MDC), det vil si opposisjonen (Amnesty 2018). Det skal også ha vært en rekke vilkårlige arrestasjoner. Flere av de arresterte skal ha fortalt at de ble bortført til avsidesliggende steder, og utsatt for overgrep og timelange forhør om hvor opposisjonsmedlemmer oppholdt seg (DFAT 2019, s. 47).

I forbindelse med protester mot økte drivstoffpriser i januar 2019

Den 14. januar 2019 brøt det ut landsomfattende protester i Zimbabwe etter at president Mnangagwa to dager tidligere plutselig kunngjorde en økning i drivstoffprisene på 150 prosent. Myndighetene brukte mye og brutal makt for å knuse protestene (HRW 2019; Amnesty 2019a; b; c, s. 8). Vitner skal ha fortalt om utbredt bruk av vold i form av slag og annen mishandling¹ (Amnesty 2019c, s. 8-9).

De nasjonale protestene mot det som av mange ble oppfattet som en enorm økning i drivstoffprisene, varte i tre dager. Landets største arbeidstakerorganisasjon, *Zimbabwe Congress of Trade Unions* (ZCTU), oppfordret til en nasjonal protestaksjon 14.-16. januar 2019, der folk skulle holde seg hjemme. Aksjonen var i stor grad fredelig. Likevel responderte myndighetene med blant annet å ta i bruk landets sikkerhetsstyrker. Militære, politi og etterretning ble utstasjonert i byer og boligområder² (Amnesty 2019c, s. 4, 8, 14).

Den 17. januar, dagen etter at protestene var over, skal det på landsbasis ha vært flere enn 600 som var arrestert relatert til de nasjonale protestene (Amnesty 2019c, s. 9; UN News 2019).

Også etter at protestaksjonen var over fortsatte sikkerhetsstyrkene sine tiltak, særlig i hovedstaden Harare (HRW 2019). I siste halvdel av januar 2019

¹ Som det å bli tvunget til å rulle rundt i kloakk eller aske fra brente dekk (Amnesty 2019c, s. 8-9).

² Som Harare, Bulawayo, Chitungwiza, Epworth, Dzivarasekwa, Mbare, Gweru, Pumula og Mabvuku.

gjennomførte politi og militære tilsynelatende vilkårlige dør-til-dør-aksjoner. Makt ble brukt for å komme inn i private hjem, og dører og vinduer ble ødelagt (HRW 2019; DFAT 2019, s. 47). Dør-til-dør-aksjonene foregikk hovedsakelig i Harare, Bulawayo og Chitungwiza, og disse byenes forsteder (Amnesty 2019c, s. 14). Ifølge Human Rights Watch ble flere enn 1000 personer som var mistenkt for å ha deltatt i drivstoffprotestene arrestert i disse dør-til-dør-aksjonene (HRW 2020a). Amnesty tallfester ikke, men uttaler at tilgjengelig informasjon indikerer at et *betydelig antall* ble arrestert i dør-til-dør-aksjonene, der politiet tvang seg inn i private hjem om natten (Amnesty 2019c, s. 14).

Ifølge Amnesty International og amerikanske myndigheter ble flere enn 1000 personer arrestert i løpet av januar og februar 2019 for å ha vært involvert i drivstoffprotestene (Amnesty 2019c, s. 14; U.S. Department of State 2020, s. 11). Det menes her trolig totalt sett i januar og februar 2019, og ikke kun i dør-til-dør-aksjonene. De fleste av arrestasjonene var, ifølge Amnesty, vilkårlige. Blant de arresterte var fredelige demonstranter, menneskerettighetsforkjempere, politiske aktivister, fremtredende ledere i sivilsamfunnet og personer som ble hentet ut fra hjemmene sine i myndighetenes dør-til-dør-aksjoner. Blant de arresterte var også mindreårige (Amnesty 2019c, s. 14). Flertallet av de arresterte bodde i forsteder i områder som ved valg tradisjonelt hadde støttet kandidater fra *Movement for Democratic Change* (MDC) (U.S. Department of State 2020, s. 11).

Mange av de arresterte ble raskt dømt etter å ha blitt anklaget for offentlig vold og kriminalitet, i rettsaker som av observatører ble kritisert for å ikke være etter spillereglene og uten rettfærdig rettergang (DFAT 2019, s. 47). Noen av de mistenkte var fengslet i opptil to uker før de slapp ut mot kausjon (U.S. Department of State 2020, s. 11).

Vold mot personer som ble mistenkt for å ha deltatt i drivstoffprotestene skjedde hovedsakelig i forsteder rundt store byer som Harare og Bulawayo (Amnesty 2019c, s. 9).

Ifølge Amnesty (2019c, s. 9) ble minst tolv personer drept av sikkerhetsstyrkene i perioden 14.-18. januar 2019. To andre kilder opererer med noe høyere tall, og rapporterer om at sikkerhetsstyrkene skal ha drept minst 17 personer under protestaksjonen mot bensinprisøkningen (HRW 2019; DFAT 2019, s. 25). FN uttaler at antallet døde og skadde ikke er kjent, men mener det er sannsynlig at flere enn 60 personer ble behandlet på sykehus for skuddskader etter protestene (UN News 2019). En nasjonal legeforening (*Zimbabwe Association of Doctors for Human Rights*) skal ha gitt akuttmedisinsk hjelp til 81 personer med skuddskader i perioden 14.-21. januar 2019 (DFAT 2019, s. 25). Sikkerhetsstyrkene skal ha voldtatt minst 17 kvinner i forbindelse med protestene (HRW 2019).

Myndighetene slo altså hardt ned på protestaksjonen i januar 2019. Ifølge Amnesty International (2019c, s. 8) var dette blant de mest brutale reaksjonene fra myndighetene i Zimbabwe de siste årene.

I månedene etter drivstoffprotestene ble mange sivilsamfunnsaktivister, politiske opposisjonsledere og andre myndighetskritikere, utsatt for vilkårlige arrestasjoner, bortføring, slag eller annen vold, og lite ble gjort for å stille gjerningsmennene til ansvar (HRW 2020a).

I forbindelse med planlagte demonstrasjoner mot sult og fattigdom i august 2019

Zimbabwes største opposisjonsparti, MDC, oppfordret til masseprotester den 16. august 2019 for å demonstrere mot landets økonomiske situasjon der millioner strever med å overleve og er avhengige av matvarehjelp. Den planlagte protesten ble støttet av fagforeninger og andre sivilsamfunnsgrupper (Amnesty 2019d).

Myndighetene advarte imidlertid på det sterkeste mot enhver protest (Amnesty 2019d). Politiet gikk brutalt til angrep på fredelige demonstranter som samlet seg i Harare tidlig på dagen den 16. august, i påvente av at de nasjonale protestene mot landet sosioøkonomiske situasjon skulle starte (Amnesty 2019e). Opprørspolitiet brukte tåregass og slo med batonger mot de fremmøtte (Al Jazeera 2019; Deutsche Welle 2019). MDC avlyste protestene samme dag, etter at høyesterett forbød arrangementet. Syv personer skal ha blitt skadet og 80 arrestert denne dagen (Deutsche Welle 2019). I løpet av august 2019 ble minst 150 personer arrestert for angivelig å ha vært involvert i de planlagte protestene (U.S. Department of State 2020, s. 11). 128 personer skal ha blitt arrestert i Harare, mens et ukjent antall ble arrestert andre steder i landet (DFAT 2019, s. 30). Mange ble løslatt uten tiltale, men noen måtte betale om lag 200 kroner³ i bot og kausjonsgebyr (U.S. Department of State 2020, s. 11).

I forbindelse med demonstrasjon mot myndighetene i april/mai 2020

Tre kvinnelige opposisjonspolitikere fra *Movement for Democratic Change-Alliance* (MDC-Alliance) ble i mai 2020 arrestert av politiet på vei til en demonstrasjon mot myndighetene. Måned før hadde de deltatt i fredelige protester mot myndighetenes manglende evne til å hjelpe fattige under koronanedstengningen. Etter arrestasjonen skal de ha blitt bortført. To døgn etter at de forsvant ble de funnet utenfor Harare, alvorlig skadet etter vold og seksuelle overgrep fra hva som er antatt å være representanter for myndighetene (Amnesty 2020a; Musvanhiri 2020).

I forbindelse med demonstrasjoner mot korrupsjon i juli 2020

31. juli 2020 ble det avholdt en fredelig demonstrasjon mot korrupsjon i Zimbabwe. Politiet arresterte ulike personer som organiserte, promoterte eller deltok i arrangementet. Ifølge amerikanske myndigheter ble flere enn 20 arrestert, mens Human Rights Watch hevder at over 60 ble arrestert og 16 såret (U.S. Department of State 2021, s. 8; HRW 2020b; HRW 2021). Mange av de arresterte var kjente myndighetskritikere. Den skjerpede kontrollen med fremtredende

³ 300 RTGS dollar (Real Time Gross Settlement), eller rundt 20 amerikanske dollar.

myndighetskritikere i forbindelse med demonstrasjonen vakte internasjonal oppmerksomhet (ICG 2020, s. 11).

Etter antikorrupsjonsdemonstrasjonene i juli 2020, uttalte nestlederen for Amnesty International i Sør-Afrika at myndighetenes bekjempelse av fredelige protester, inkludert bortføringer og vilkårlige arrestasjoner av de som er kritiske til styresmaktene, viser zimbabwiske myndigheters totale intoleranse mot kritikk. Det ble videre sagt at fredelig protest ikke er noen forbrytelse, og at motivasjonen for å knuse demonstrasjonen var tydelig (Amnesty 2020b).

Per november 2020 skal flere menneskerettighetsforkjempere fortsatt ha holdt seg i skjul, etter at politiet utstedte en liste over personer som ble ønsket til avhør i forbindelse med 31. juli-demonstrasjonen (U.S. Department of State 2021, s. 8).

I forbindelse med koronanedstengning mars-september 2020

Zimbabwe var «nedstengt» fra 30. mars til september 2020, i en nasjonal *lockdown*⁴ på grunn av covid-19. I Harare (sentrum og forsteder) brukte uniformerte soldater og politimenn køller systematisk for å slå sivile for brudd på portforbud, manglende bruk av munnbind eller for ikke å overholde såkalt sosial avstand (U.S. Department of State 2021, s. 4).

Ifølge amerikanske myndigheter har politi og media i Zimbabwe rapportert at landets sikkerhetsstyrker fra slutten av mars til september 2020 arresterte flere enn 105 000 politiske- og sivilsamfunnsaktivister, journalister, fagforeningsledere og vanlige borgere, angivelig for brudd på koronarestriksjoner eller for deres antatte involvering i planlagte demonstrasjoner i Harare, Bulawayo, Mutare og andre byer (U.S. Department of State 2021, s. 8, 29). Også BBC omtaler dette, men da at over 105 000 ble arrestert mellom mars og 19. juli 2020 (da artikkelen ble publisert). BBC skriver at ifølge politiet ble disse arrestert for å bryte koronaregelverket, mens kritikere har anklaget myndighetene for å bruke koronatiltakene til å ramme opposisjonen og arrestere aktivister (BBC 2020).

Amerikanske myndigheter mener at restriksjoner i forbindelse med koronanedstengningen noen ganger har vært brukt for å arrestere personer som har blitt oppfattet som en trussel mot zimbabwiske myndigheter (U.S. Department of State 2021, s. 8). Nestlederen for Amnesty International i Sør-Afrika har også uttalt at myndighetene i Zimbabwe må slutte å bruke covid-19 som påskudd for å begrense menneskerettighetene i landet (Amnesty 2020b). Videre har en talsperson for FNs høykommissær for menneskerettigheter uttrykt bekymring for at myndighetene i Zimbabwe bruker covid-19-pandemien som et påskudd for å slå ned på landets forsamlings- og ytringsfrihet (OHCHR 2020b; HRW 2021). Talspersonen fra FN nevner blant annet at det er rapportert om at politiet har

⁴ En tilstand med sterkt innskrenket bevegelsesfrihet for befolkningen, av sikkerhetsgrunner eller av smittevernsårsaker.

arrestert sykepleiere og andre helsearbeidere for å ha krenket koronarestriksjoner da de prøvde å protestere for bedre lønns- og arbeidsforhold (OHCHR 2020b).

Ny koronanedstengning fra juni 2021

Korona-lockdown ble gjeninnført i midten av juni 2021 (Mavhunga 2021b). Som en del av nedstengningen innførte president Mnangagwa i slutten av juni portforbud mellom skumring og morgengry, og forbød reiser mellom byene (Reuters 2021). Disse restriksjonene ser ut til å fortsatt være gjeldende medio august 2021.

Forholdene for opposisjonelle og andre som myndighetene kan oppfatte som myndighetskritikere

Begrenset ytringsfrihet, trakassering og vold

I en landrapport fra desember 2019 er australske myndigheter av den oppfatning at mulighetene til å kritisere myndighetene i Zimbabwe eller uttrykke uenighet offentlig, om det så er kollektivt eller individuelt, i realiteten er begrenset. Det blir videre hevdet at myndighetene ofte tolker den nasjonale sikkerhetslovgivningen bredt, for å i størst mulig grad kunne forhindre politiske demonstrasjoner. De som prøver å demonstrere uten tillatelse løper en høy risiko for vold fra representanter for myndighetene, og selv med tillatelse kan det å delta i demonstrasjoner være forbundet med risiko for myndighetsvold. Enkelt personer som blir oppfattet som kritiske mot president Mnangagwa kan risikere både rettslig straffereaksjon og vold fra myndighetene (DFAT 2019, s. 26).

Også en rapport fra EU, som omhandler 2019, hevder året var preget av episoder med vold og brutalitet fra politiet, samt en rekke trusler mot aktivister og tilhengere av opposisjonen (EU 2020, s. 166).

Ifølge Amnesty International har det vært en rekke menneskerettighetsbrudd etter at president Mnangagwa kom til makten, herunder voldelig undertrykkelse av protester/demonstrasjoner og en heksejakt på de som utfordrer myndighetene (Amnesty 2019f).

Sivilsamfunnsaktivister som jobber med hva enn myndighetene i Zimbabwe oppfatter som politisk, inklusive menneskerettighetsrelatert arbeid, løper en høy risiko for trakassering, trusler, overvåking, arrestasjon og rettslig trakassering (DFAT 2019, s. 30).

Ifølge Human Rights Watch var det en forverring i menneskerettighetssituasjonen i Zimbabwe i 2020. Landets sikkerhetsstyrker fortsatte å utsette opposisjonelle politikere, dissidenter og aktivister for vilkårlige arrestasjoner, voldelige overgrep, bortføringer og annen mishandling. I løpet av året skal flere enn 70

myndighetskritikere ha blitt bortført og utsatt for vold⁵ av det som trolig er representanter for sikkerhetstjenesten (HRW 2021).

Også Amnesty International hevder at myndighetene i Zimbabwe i 2020 brukte sikkerhetsstyrkene til å bortføre, overfalle og bruke vold⁶ mot ledere og medlemmer av opposisjonen, samt personer som ble oppfattet som myndighetskritiske. Videre skal sikkerhetsstyrkene ofte ha brukt mye makt for å forhindre fredelige demonstrasjoner (Amnesty 2021).

I juni 2020 ble Zimbabwe oppfordret av menneskerettighetsekspertene i FN til umiddelbart å avslutte et rapportert mønster av forsvinninger og vold⁷ som ser ut til å ha som hensikt å undertrykke protester og dissens (OHCHR 2020a).

I 2020 og 2021 har Zimbabwe vært mye nedstengt på grunn av koronaepidemien, og offentlige sammenkomster har vært forbudt. Dette er trolig en årsak til at det tilsynelatende har vært mindre myndighetskritisk virksomhet som demonstrasjoner og protester i den senere tid. Nye fora har imidlertid blitt tatt i bruk, og Zimbabwes opposisjons- og rettighetsgrupper har holdt minst en nettprotest mot foreslåtte grunnlovsendringer som gjør det mulig for presidenten å håndplukke dommere på høyere nivå. I mai 2021 så tusenvis av mennesker et møte som, for å unngå arrestasjoner, ble strømmet på nettet (Mavhunga 2021a). Landinfo er ikke kjent med om noen har blitt arrestert, eller utsatt for andre reaksjoner, i kjølvannet av denne nettdemonstrasjonen.

Tilfeldige arrestasjoner og fengslinger

Grunnloven og andre lover i Zimbabwe forbyr vilkårlig arrestasjon og varetektsfengsling. Likevel har landets sikkerhetsstyrker foretatt en rekke vilkårlige arrestasjoner og varetektsfengslinger, særlig av politiske aktivister, sivilsamfunnsaktivister, fagforeningsledere og journalister som blir oppfattet som myndighetsmotstandere. Videre har sikkerhetsstyrkene ofte arrestert et stort antall personer under og etter myndighetskritiske demonstrasjoner. Noen ganger varetektsfengslet myndighetene mange personer samtidig, for så å løslate dem uten siktelse etter en dag eller to (U.S. Department of State 2021, s. 7, 11; U.S. Department of State 2020, s. 10).

International Crisis Group mener at personer som protesterer eller demonstrerer mot korrupsjon og myndighetenes inkompetanse kan bli arrestert (ICG 2020, s. 1). Noen blir løslatt etter kort tid uten siktelse, andre kan få alvorlige siktelsener mot seg uten tilsynelatende å ha gjort annet enn å være samfunnsengasjert og kritisk til myndighetene. For eksempel ble 22 personer i 2019 siktet for å undergrave

⁵ HRW har brukt begrepet «tortured», noe Landinfo har oversatt til «vold» fordi det ikke er kjent hvordan tortur (torturert) er definert i den aktuelle konteksten.

⁶ Amnesty International benytter begrepet «torture», noe Landinfo har valgt å oversette til «bruke vold mot». Jf. fotnote 5.

⁷ Begrepet «torture» er brukt av FN, men oversatt til vold av Landinfo. Jf. fotnote 5 og 6.

myndighetene og drive statsfiendtlig virksomhet, etter at de hadde vært med på å organisere demonstrasjoner eller deltatt i samfunnsengasjementsopplæring⁸. Per november 2020 hadde domstolene avvist tiltalen mot ti av dem. Ved utgangen av 2020 var ennå ingen dømt, men de siktede måtte levere inn passene sine og har regelmessig meldeplikt hos politiet (U.S. Department of State 2021, s. 12).

Human Rights Watch uttalte i august 2020 at myndighetene i Zimbabwe i økende grad vilkårlig arresterer sine kritikere (HRW 2020b).

Flere kilder har rapportert om at koronaregelverket i Zimbabwe har blitt brukt til å ramme opposisjonen, aktivister, journalister og vanlige borgere som er - eller som blir oppfattet som - myndighetskritiske. Flere enn hundretusen skal ha blitt arrestert i løpet av en halvårsperiode i 2020, angivelig for brudd på koronarestriksjoner eller involvering i planlagte demonstrasjoner.⁹

For eksempel ble to journalister arrestert for brudd på koronarestriksjoner etter at de intervjuet noen som hadde vært utsatt for vold¹⁰ og bortføring der gjerningspersonene er antatt å være representanter for myndighetene. Etter fire måneder med strenge kausjonsbetingelser, så som ukentlig rapportering til politiet og innlevering av pass, ble saken mot journalistene henlagt (U.S. Department of State 2021, s. 8).

Det er rapportert om fysisk mishandling av politiske- og sivilsamfunnsaktivister i varetekt (U.S. Department of State 2020, s. 10; U.S. Department of State 2021, s.11).

Avslutning

Hendelsene med myndighetsvold og arrestasjoner som er omtalt i denne responsen sier noe om situasjonen i Zimbabwe for opposisjonelle, sivilsamfunnsaktivister, menneskerettighetsforkjempere, enkelte journalister, samt andre personer som protesterer og demonstrerer mot ulike samfunnsforhold og dermed blir oppfattet som myndighetskritiske av styresmaktene.

⁸ Samfunnsengasjementsopplæring er Landinfos oversettelse av *civic engagement trainings*.

⁹ For mer om dette, se avsnittet *I forbindelse med koronanedstengning mars-september 2020*, s. 6-7.

¹⁰ U.S. Departement of State bruker begrepet *torture victims*, noe Landinfo har oversatt til «personer utsatt for vold». Jf. fotnote 5-7.

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- Al Jazeera (2019, 16. august). Zimbabwe police violently break up protests after court ban. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <https://www.aljazeera.com/economy/2019/8/16/zimbabwe-police-violently-break-up-protests-after-court-ban> [lastet ned 28. juni 2021]
- Amnesty, dvs. Amnesty International (2018, 3. august). *Zimbabwe: Rein in security forces and stop mass arrest in wake of disputed vote*. London: Amnesty. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2018/08/zimbabwe-rein-in-security-forces-and-stop-mass-arrests-in-wake-of-disputed-vote/> [lastet ned 3. mai 2021]
- Amnesty (2019a, 15. januar). *Zimbabwe: Crackdown escalates on protests over massive fuel price hikes, hundreds arrested*. London: Amnesty. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2019/01/zimbabwe-crackdown-escalates-on-protests-over-massive-fuel-price-hikes-hundreds-arrested/> [lastet ned 5. mai 2021]
- Amnesty (2019b, 25. januar). *Zimbabwe: Security forces must be held accountable for the brutal assault on human rights*. London: Amnesty. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2019/01/zimbabwe-security-forces-must-be-held-accountable-for-the-brutal-assault-on-human-rights/> [lastet ned 5. mai 2021]
- Amnesty (2019c, 8. februar). “Open for Business, Closed for Dissent” *Crackdown in Zimbabwe during the National Stay-Away, 14-16 January 2019*. London: Amnesty. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/download/Documents/AFR4698242019ENGLISH.pdf> [lastet ned 10. mai 2021]
- Amnesty (2019d, 15. august). *Zimbabwe: Violent crackdown on activists underway ahead of opposition protests*. London: Amnesty. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2019/08/zimbabwe-violent-crackdown-on-activists-underway-ahead-of-opposition-protests/> [lastet ned 7. juni 2021]
- Amnesty (2019e, 16. august). *Zimbabwe: Police must be held accountable for appalling assault on protesters*. London: Amnesty. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2019/08/zimbabwe-police-must-be-held-accountable-for-appalling-assault-on-protesters/> [lastet ned 8. juni 2021]

- Amnesty (2019f, 26. august). *Zimbabwe: Mnangagwa's first year in office marked by a "systematic and brutal crackdown on human rights"*. London: Amnesty. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2019/08/zimbabwe-mnangagwas-first-year-in-office-marked-by-a-systematic-and-brutal-crackdown-on-human-rights/> [lastet ned 6. juli 2021]
- Amnesty (2020a, 27. mai). *Zimbabwe: Drop bogus charges against opposition leaders who suffered sexual assault*. London: Amnesty. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/05/zimbabwe-drop-bogus-charges-against-opposition-leaders-who-suffered-sexual-assault/> [lastet ned 29. juni 2021]
- Amnesty (2020b, 31. juli). *Zimbabwe: Authorities thwart anti-corruption protests, launch a witch-hunt against activists*. London: Amnesty. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/07/zimbabwe-authorities-thwart-anti-corruption-protests-launch-a-witchhunt-against-activists/> [lastet ned 1. juli 2021]
- Amnesty (2021, 7. april). *Amnesty Internatioanl Report 2020-2021 – Zimbabwe*. London: Amnesty. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/countries/africa/zimbabwe/report-zimbabwe/> [lastet ned 7. mai 2021]
- BBC (2020, 19. juli). *Coronavirus: Zimbabwe arrests 100,000 for 'violations' of measures*. *BBC News*. Tilgjengelig fra <https://www.bbc.com/news/world-africa-53462259> [lastet ned 12. august 2021]
- Deutsche Welle (2019, 16. august). *Zimbabwe: Police beat protesters as economy tanks*. *Deutsche Welle*. Tilgjengelig fra <https://www.dw.com/en/zimbabwe-police-beat-protesters-as-economy-tanks/a-50058203> [lastet ned 28. juni 2021]
- DFAT, dvs. Department of Foreign Affairs and Trade, Australian Government (2019, 19. desember). *DFAT Country Information Report Zimbabwe*. Canberra: DFAT. Tilgjengelig fra <https://www.dfat.gov.au/sites/default/files/country-information-report-zimbabwe.pdf> [lastet ned 15. april 2021]
- EU, dvs. European Union (2020, 7. oktober). *EU Annual Report on Human Rights and Democracy in the World 2019 – Country Updates: Zimbabwe*. Brussel: EU. Tilgjengelig fra https://eeas.europa.eu/sites/default/files/201007_eu_country_updates_on_human_rights_and_democracy_2019.pdf [lastet ned 6. mai 2021]
- Freedom House (2021, 3. mars). *Freedom in the World 2021: Zimbabwe*. Washington D.C.: Freedom House. Tilgjengelig fra <https://freedomhouse.org/country/zimbabwe/freedom-world/2021> [lastet ned 30. april 2021]
- HRW, dvs. Human Rights Watch (2018, 3. august). *Zimbabwe: At Least 6 Dead in Post-Election Violence*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/news/2018/08/03/zimbabwe-least-6-dead-post-election-violence> [lastet ned 26. april 2021]
- HRW (2019, 12. mars). *Zimbabwe: Excessive Force Used Against Protesters*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/news/2019/03/12/zimbabwe-excessive-force-used-against-protesters> [lastet ned 26. april 2021]
- HRW (2020a). *World Report 2020 – Zimbabwe*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/world-report/2020/country-chapters/zimbabwe> [lastet ned 2. juni 2021]
- HRW (2020b, 6. august). *Zimbabwe: SADC, AU Should Denounce Crackdown. Dozens Arrested, Harassed for Peaceful Protests*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/news/2020/08/06/zimbabwe-sadc-au-should-denounce-crackdown> [lastet ned 29. juni 2021]
- HRW (2021, 13. januar). *World Report 2021 – Zimbabwe*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/world-report/2021/country-chapters/zimbabwe> [lastet ned 7. mai 2021]

- ICG, dvs. International Crisis Group (2020, 17. desember). *How South Africa Can Nudge Zimbabwe toward Stability*. Johannesburg/Nairobi/Brussels: ICG. Tilgjengelig fra https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/b164-south-africa-zimbabwe_0.pdf [lastet ned 29. juni 2021]
- Mavhunga, C. (2021a, 7. mai). Zimbabwe Rights Groups, Opposition Stage Online Protest Against Constitutional Amendments. *VOA News*. Tilgjengelig fra <https://www.voanews.com/africa/zimbabwe-rights-groups-opposition-stage-online-protest-against-constitutional-amendments> [lastet ned 8. juli 2021]
- Mavhunga, C. (2021b, 14. juni). Zimbabwe Reimposes a Lockdown to Contain Rising Coronavirus Cases. *VOA News*. Tilgjengelig fra <https://www.voanews.com/covid-19-pandemic/zimbabwe-reimposes-lockdown-contain-rising-coronavirus-cases> [lastet ned 1. juli 2021]
- Musvanhiri, P. (2020, 18. juni). In Zimbabwe, dissent can lead to disappearances and torture. *Deutsche Welle*. Tilgjengelig fra <https://www.dw.com/en/in-zimbabwe-dissent-can-lead-to-disappearances-and-torture/a-53862165> [lastet ned 29. juni 2021]
- OHCHR (2020a, 10. juni). *Zimbabwe: UN experts demand an immediate end to abductions and torture*. Genève: OHCHR. Tilgjengelig fra <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=25944&LangID=E> [lastet ned 7. juli 2021]
- OHCHR (2020b, 24. juli). *Press briefing on Zimbabwe*. Genève: OHCHR. Tilgjengelig fra <https://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=26121&LangID=E> [lastet ned 1. juli 2021]
- Reuters (2021, 29. juni). Zimbabwe imposes dusk to dawn curfew in new COVID-19 restrictions. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/world/africa/zimbabwe-imposes-dusk-dawn-curfew-new-covid-19-restrictions-2021-06-29/> [lastet ned 13. august 2021]
- U.S. Department of State (2020, 11. mars). *Country Reports on Human Rights Practices for 2019 - Zimbabwe*. Washington D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2020/03/ZIMBABWE-2019-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf> [lastet ned 6. mai 2021]
- U.S. Department of State (2021, 30. mars). *Country Reports on Human Rights Practices for 2020 - Zimbabwe*. Washington D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2021/03/ZIMBABWE-2020-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf> [lastet ned 19. april 2021]
- UN News (2019, 18. januar). UN rights office calls on Zimbabwe Government to end “crackdown” in response to fuel protests. *UN News*. Tilgjengelig fra <https://news.un.org/en/story/2019/01/1030792> [lastet ned 19. mai 2021]

© Landinfo 2021

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.